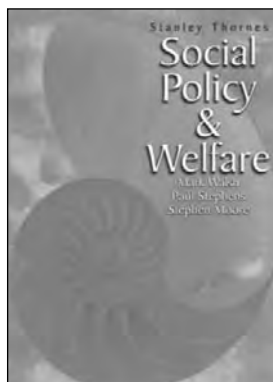

متنی مقدماتی برای سیاست اجتماعی و رفاه

وهاب کریمی

نویسندگان با دقت نظر و روحیه علمی جالب توجهی به خوبی از این مهم برآمده‌اند. برای آنکه قدری بیشتر از محتوای اثر با خبر گردیم هر یک از بخشها تشریح می‌شوند:

۱ - بخش اول به ماهیت و چیستی سیاست اجتماعی اختصاص دارد. در گام دوم هسته اصلی بحث سیاست اجتماعی بیان می‌شود و اظهار می‌گردد که سیاست اجتماعی هدف اصلی و کلیدی‌اش در انگلستان تمهید و تدارک رفاه اجتماعی است. زیرا سیاست اجتماعی اساساً عبارت است از مطالعه دولت و یا تامین آینده رفاه حکومتی و اجتماعی. در عین حال، توجه داده می‌شود که سیاست اجتماعی توسط یک رشته علمی خاص مورد مطالعه قرار نمی‌گیرد بلکه با رشته‌هایی نظیر فلسفه، جامعه‌شناسی، اقتصاد، روانشناسی، تاریخ، سیاست و حقوق مرتبط است. در این مبحث به تفصیل، ارتباط سیاست اجتماعی با ایدئولوژیها، ارزش‌ها و باورها درباره افراد، جامعه و رفاه اجتماعی، مشکلات اجتماعی جهان معاصر، مضامین و مفاد سیاسی، اجتماعی و اقتصادی تصمیم‌گیری اجتماعی و ماهیت و اثر بخشی آینده رفاه بهداشتی و اجتماعی بررسی می‌شود.

نقش دولت در سیاست اجتماعی مبتنی بر نهادهای رسمی سیاسی یک جامعه است که از طریق آنها قدرت حکومت اعمال می‌گردد. با وجود این نقش، سیاستگذاری اجتماعی صرفاً توسط دولت انجام نمی‌شود بلکه عوامل مختلفی همچون ایدئولوژی سیاسی و سیاست حزبی، افکار عمومی، رسانه‌ها، گروههای فشار، اقتصاد و مجمع متفکران جامعه نیز در تنظیم آن نقش دارند.

۲ - بخش دوم شامل این مباحث است:

۱. ریشه‌های تاریخی سیاست اجتماعی در بریتانیا.

- Social policy and Welfare

- Mark Welsh, Paul Stephens & Stephen Moore

- Stan Ley Thornes

-2000

مقدمه:

سیاست اجتماعی و رفاه که توسط تنی چند از نویسندگان به رشته تحریر در آمده است حاوی مطالب متنوع و مرتبط با سیاست در بریتانیا است. این اثر عمدتاً در خصوص حوزه‌های سیاست اجتماعی از قبیل بهداشت، آموزش و مسکن در پادشاهی متحده انگلستان نوشته شده است. عمده بحث در این کتاب اساساً در حوزه آکادمیک است زیرا بیشترین توصیه را برای فراگیری و تعمیق دانشجویان این رشته به عمل آورده است و از طرف دیگر باید گفت این اثر یک متن مقدماتی در خصوص سیاست اجتماعی و رفاه به حساب می‌آید. در عین حال در این متن مفاهیم و تعاریف به طور شفاف ارائه شده‌اند.

کتاب در یک مجموعه ۳۸۶ صفحه‌ای تدوین و تنظیم شده و حاوی سیزده بخش است. در بخش اول ماهیت و چیستی سیاست اجتماعی را مورد بحث قرار داده است و در بخش دوم به توسعه و رشد سیاست اجتماعی در قرن بیستم پرداخته شده است. در بخش سوم، به موضوع نابرابری و ارتباط آن با سیاست اجتماعی اشاره می‌کند. در بخش چهارم به یک بحث مبنایی اشاره می‌کند و به بیانگذاری سیاست اجتماعی می‌پردازد. اما در بخش پنجم رابطه رفاه با فقر شکافته می‌گردد. در بخش‌های بعدی به ترتیب به حوزه‌های سیاست اجتماعی همچون بهداشت و مراقبت اجتماعی، خانواده و اجتماع، معلولیت و مشمولیت، جرم و سیاست جنایی، آموزش و پرورش، اشتغال و بیکاری مسکن و بی‌خانمانی و در نهایت در بخش آخر به نظم و اجرای سیاست اجتماعی پرداخته می‌گردد.

بررسی و اشاره اجمالی به هر یک از بخشهای این کتاب نشان می‌دهد که از لابه‌لای این متن می‌توان در واقع به یک مرور کلی ولی جدید بر سیاست اجتماعی و رفاه دست یافت.

۲. خطوط اصلی و کلی نقش لیبرالها و ظهور رفاه گرایی

۳. تشریح نقش بورج (Beveridge) در طرح و توسعه دولت رفاه مدرن.

۴. درک اهمیت تاجریزم و بلریزم در بازسازی سیاست اجتماعی در دوره اخیر.

۵. تشریح نفوذ کشورهای اروپایی و اتحادیه اروپا در تحول سیاست اجتماعی در بریتانیا

۳ - در بخش سوم، نویسندگان ابتدا به ارائه توصیف و ارزیابی شیوه‌های مختلف تعریف برابری و نابرابری می‌پردازند. ثانیاً

نقشه دامنه نابرابری‌های درآمدی و بهداشتی در بریتانیا را ارائه می‌کنند. ثالثاً تعریفی از نابرابری در ارتباط با شانسها و فرصتهای زندگی که مبتنی بر طبقه اجتماعی، جنس، قومیت، سن و از کار افتادگی است ارائه می‌کنند و در نهایت به شناسایی و ارزیابی مباحثی درباره شاخص‌های اجتماعی به منظور حل نابرابری می‌پردازند.

۴ - بخش چهارم این کتاب که به تامین بودجه سیاست اجتماعی می‌پردازد، بر چند نکته تاکید دارد:

۱- رابطه بین سیاست اجتماعی و تامین رفاه و مدیریت و اجرای اقتصادی کشور
۲- تبیین وجوه اصلی رهیافت‌های کینزیها و اقتصاد پولی برای اقتصاد جامعه
۳- توصیف ظهور تامین بودجه و هزینه‌های عمومی سیاست اجتماعی از طریق مالیات، قرضه عمومی، دستمزدها و هزینه‌ها و نظام بیمه ملی
۴- الگوهای تامین بودجه در عرصه‌های عمده سیاست اجتماعی
۵- درک و فهم دلایل افزایش نقش بخش‌های خصوصی و داوطلب و تحویل و واگذاری سیاست اجتماعی
۶- ماهیت و آثار اقدامات مالی عمومی - خصوصی و بالاخره توصیف افزایش توجه به مشتری تامین کننده بودجه و تحویل و واگذاری گزینشی.

در این بخش، ضمن بیان منابع هزینه‌های سیاست اجتماعی چنین استدلال می‌شود که حکومت مرکزی همراه با وظیفه دشوار تامین بودجه و جمع آوری پول کافی برای هزینه‌های بهداشتی و خدمات رفاه اجتماعی مواجه است. اما چگونه این مهم انجام می‌شود و چه گزینه‌هایی در بریتانیا وجود دارد. نویسندگان به چهار منبع اصلی اشاره می‌کنند: مالیاتها، بیمه ملی، قرضه عمومی و دستمزدها و هزینه‌ها. در این بخش به تفصیل آماري در خصوص سهم بخشها در تامین بودجه مذکور و نیز نسبت آنها به تولید ناخالص ملی ارائه شده است.

۵ - در بخش پنجم موضوعاتی مانند تعیین رفاه و فقر در ارتباط با مدل‌های مختلف رفاه و نیز تنوع مفاهیم و شاخص‌های فقر؛ سیاست حکومت بریتانیا درباره هزینه عمومی و خصوصی، رفاه کلی و هدفمند، کار و اخلاق کار، سطوح سود و نابرابری؛ شناسایی عوامل فقر؛ و مباحث مربوط به اقدامات ضد فقر بررسی می‌شود. حکومت مرکزی همواره با وظیفه دشوار تامین بودجه و جمع آوری پول کافی برای هزینه‌های بهداشتی و خدمات رفاه اجتماعی، مواجه است و این وظیفه را از طریق مالیات، بیمه ملی، قرضه عمومی و دستمزدها و هزینه‌ها انجام می‌دهد.

در این بخش مدل‌های رفاهی در سه دسته ارائه شده است که عبارت‌اند از رژیم‌های دموکراتیک اجتماعی، رژیم‌های صنفی / محافظه کار و رژیم‌های رفاه لیبرال.

۶ - بخش ششم این کتاب اشارات مفصلي راجع به موارد زیر دارد: خطوط کلی و درک توسعه خدمات بهداشتی و مراقبت اجتماعی در انگلستان، تبیین روشهای مختلفی که در آن تامین خدمات در نیمه دوم قرن بیستم دستخوش

حکومت مرکزی همواره با وظیفه دشوار تامین بودجه و جمع آوری پول کافی برای هزینه‌های بهداشتی و خدمات رفاه اجتماعی، مواجه است و این وظیفه را از طریق مالیات، بیمه ملی، قرضه عمومی و دستمزدها و هزینه‌ها انجام می‌دهد

تغییر قرار گرفته است. تبیین اهمیت دیدگاههای مختلف در خصوص خدمات بهداشتی و اجتماعی و مدل‌های مختلف تامین این خدمات و خطوط کلی توسعه سیاست مراقبت اجتماعی و تبیین اثر این سیاست بر استفاده کنندگان از خدمات، خانواده و سازمان‌های ذیربط.

۷ - در فصل هفتم اشکال مختلف خانواده و تغییرات آن مورد بحث قرار گرفته است. در عین حال مضامین تغییرات سیاست اجتماعی بررسی می‌شود و در همین رابطه از طلاق و ازدواج و تغییرات در آنها و ارتباط آنها با سیاست اجتماعی سخن به میان آمده است.

۸ - موضوع فصل هشتم معلولیت یا از کارافتادگی و به حساب آمدگی این افراد در جامعه است.

در این بخش از روشهای مختلفی که در آن از کارافتادگی می‌تواند تعریف شود سخن گفته شده است. از جمله مباحث مهم این فصل شیوه‌هایی است که در آن معلولین درمان می‌شوند. در پایان این بخش به تفصیل درباره ظهور جنبش حقوق از کارافتادگی بحث شده است و دلایل ضمنی مبارزه برای حقوق برابر و شهروندی تشریح شده است.

۹ - فصل نهم به جرم و سیاست کیفری می‌پردازد. در این فصل می‌توان بحث‌هایی را درباره موضوعات زیر یافت:

- ارزیابی روشهای مختلف به کار رفته در کسب و ساخت آمارهای جنایی.
- توضیح و تبیین ماهیت در حال تغییر مراقبت پلیسی.
- ارزیابی اشکال مختلف تنبیهاتی که از طرف دادگاهها اعمال می‌شود.
- شرح تفصیلی رابطه بین انشاء حکم و مسائل نژاد و جنس.
- تشریح و ارزیابی نقش خدمات مربوط به زندان.

۱۰ - فصل دهم به مقوله آموزش و پرورش و سیاست‌های حاکم بر آن می‌پردازد و در آن درباره سازمان و هزینه آموزش و پرورش و شاغلین عمده در سیاست آموزشی انگلیسی از سال ۱۹۴۴ تا به امروز بحث شده است.

۱۱ - فصل یازدهم به اشتغال و بیکاری اختصاص دارد. در این مبحث به شیوه‌های تعریف اشتغال و بیکاری، نتایج اشتغال و بیکاری، بررسی روندهای اشتغال و بیکاری، شانسهای اشتغال و بیکاری در ارتباط با طبقه اجتماعی، جنس، قومیت، سن و ناتوانی جسمی می‌پردازد سپس به آثار اقتصادی، اجتماعی و روانشناختی اشتغال و بیکاری اشاره کرده و نهایتاً درباره اقدامات سیاست اجتماعی در زمینه اشتغال بحث می‌کند.

۱۲ - در فصل دوازدهم به شناخت انواع مختلف اجاره مسکن، تغییراتی که در الگوهای اجاره اتفاق می‌افتد و شناسایی اهمیت حق سیاست خرید و همچنین رابطه بین جنس، قومیت و مسکن می‌پردازد.

در واقع این فصل به سوالاتی نظیر اینکه زنان در مواجهه با بازار مسکن چه اقدامات خاصی را انجام می‌دهند و چه اختلافاتی بین گروه‌های قومی مختلف بر حسب الگوی اجاره‌ای آنها وجود دارد می‌پردازد.

۱۳ - در فصل آخر از سیاست اجتماعی به عنوان یک رشته علمی بحث می‌شود و روشهای مختلفی که سیاست مداران و دانشوران آکادمیک در آن می‌توانند سیاست اجتماعی را تعریف کنند و همچنین تمایز بین دیدگاههای آکادمیک در جامعه‌شناسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و نشان می‌دهد که چگونه این‌ها می‌توانند رهیافتهای سیاست اجتماعی را تحت تاثیر قرار دهند. و در نهایت به تحقیقات علم اجتماعی و ابعاد اخلاقی سیاست اجتماعی و رابطه بین تحقیقات علوم اجتماعی و تصمیمات سیاسی می‌پردازد.